

VASZARY JÁNOS (1867-1939)**Csendélet, 1930-as évek**

Olaj, vászon, 54x52,5 cm

Jelezve balra lent: Vaszary J.

Kezdő ár: 8 000 000 Ft / 25 806 EUR

Becsérték: 14 000 000 – 18 000 000 Ft

Estimated value: 45 161 – 58 065 EUR

A magyar festészet legváltozatosabb alakja Vaszary János, akinek életműve lakmusz-papírként mutatja meg a 19. század végi, 20. század eleji festői irányzatok széles skáláját, kezdve az akadémikus stúdiumoktól a népies, majd plein-air naturalizmuson és a szecessziónt át érintve a posztimpressionizmust, fauvizmust, expresszionizmust egészen az art-deco-ig. Minden stílustörekvésében közös volt azonban a tárgyi világ dekoratív stilizálására való törekvés, és a szenzuális hajlam, amelyhez mediterrán utazásai különösen nagy revelatív erővel járultak hozzá.

Az érzéki valóság dekoratív ornamenssé váló transzponálása iránti igénye és a természeti szépség iránti rajongása elsősorban női alakjaiban, majd az 1930-as évek virágcsendéleteiben öltött látványos formában testet. A ciklus stílusbeli előkészítőjének tekinthetőek 1925-ös párizsi útjának könnyed színvázatai, melyek egyben fehér alapos korszakának nyitányát is jelentették. A legegyszerűbb és legzártabb műfaj, a csendélet dominanciája, a közvetlen környezet tárgyi világa felé fordulás életkörülményeiből is adódott. A társadalmi kirekesztés fokozódásával mindinkább tatai házában „hortus conclusus”-ába vonult vissza, ahol a kerti nyugágyak, filagóriák és dísznövények motívumaiból egy tűnő félben lévő aranykor képeit festette.

Vázlatos, jelzésszerű emberalakjaitól eltérően individuusként felfogott kerti virágok változatos sorozatát alkotta meg, melyeken a híg olajfestékekkel szinte hevenyészve odavetett ecsetvonások csak a leglényegesebb jegyekre szorítkozva közvetítik a pünkösdi rózsát, peóniát, gladiólushat, gyöngyvirágot, árvácskát, krizantémet, pipacsot, margarétát stb. egyéni jellemzőit.

Ehhez a kosárba helyezett virágcsokrot ábrázoló képhez hasonlóan a legtöbb virágcsendéleten a kertből vagy mezőről gyűjtött, vágott virágok tűnnek föl asztalra, ablakpárkányra helyezve, mintegy kiemelve természetes közegükből a művészet esztétikai dimenziójába emelve. A kobaltkék háttér előtt a fehér alapon hímzett mustrának hat a szirmok sziporkázása. Itt egy fonott kosár, máshol üveg- vagy kerámiaváza hajlékony, lendületes vonallal kanyarított öble fogja össze a súlytalannak tetsző, csaknem elröppenő virágfejeket, zöld levélkéket. A centrumból indított ecsetvonások petárdákként ívelnek a szélek felé, majd szétpattannak a színek tűzijátékában.

Mindez persze gyorsan illanó varázslat, ahogy a vázába, kosárba helyezett virág is haladkló szépség, mely gondolatot a szecesszió emelte kultusszá. Ugyanakkor egy ilyen gondosan összeállított csokor ajándékkosárba téve találkozások, flörtök, kerti mulatóságok és ünnepek emlékét idézi. A festmény ennek a mulandó életörömnak a memortója, sőt a művészet eszközeivel örökkévalóvá változtatása.

Marosvölgyi Gábor

Vaszary János egy női portré festése közben, 1930-as évek

Vaszary János: Ablakpárkányon álló virágcsokor, 1931, magántulajdon

Vaszary János: Ciklámenek pohárban, 1930-as évek, magántulajdon

